

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

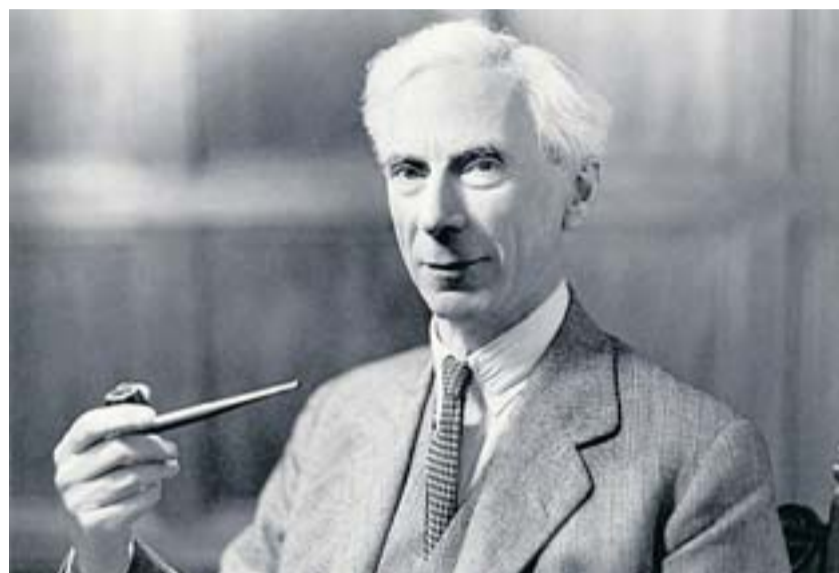

El pacifisme tossut de Bertrand Russell

Hi ha referents que no hauríem d'oblidar. Bertrand Russell (1872-1970) n'és un. Filòsof, matemàtic i escriptor, des de la seva llibertat de pensament i el seu compromís personal encarna el millor del segle de les ideologies i les revolucions socials. Va ser educat a casa per preceptors, en el si d'una família aristocràtica, fins que amb 18 anys va entrar al Trinity College de Cambridge. Durant la Primera Guerra Mundial es va mantenir gairebé en solitari, a contracorrent, en el seu pacifisme, fins a ser expulsat de la seva càtedra al Trinity acusat d'antipatriota. Anys després, el 1961, quan ja en tenia 90, va ser empresonat de nou durant vuit dies per haver participat en una marxa cívica contra l'armament nuclear de la Gran Bretanya.

Defensor del feminisme i de la llibertat sexual, pacifista, socialista i ateu, Russell és autor d'una extensa obra que el 1950 li va valer el Nobel de literatura i de la qual ara s'ha traduït *El sentit comú i la guerra nuclear*, a càrrec de l'advocat August Gil Matamala, que el 1965 ja havia traduït els *Assajos impopulars*. El llibre el publica l'Institut Català Internacional per la Pau i editorial Angle, dins d'una interessant col·lecció on també han aparegut textos de Pau Casals i Hannah Arendt, entre d'altres.

Com el defineix Gil Matamala, Russell va ser "una síntesi original -i paradoxal- entre el tradicionalisme i l'extrema modernitat", un pacifista heterodox que reconeixia la ne-

BASSANO, 1936. NATIONAL PORTRAIT GALLERY LONDON

LLEGIR RUSSELL ÉS TOCAR DE PEUS A TERRA: EL PERILL DE GUERRA NUCLEAR PERSISTEIX

cessitat d'algunes guerres, però que creia que l'armament nuclear feia inviable seguir amb la cultura de la guerra. L'assaig que ara presentem va aparèixer el 1959 en plena Guerra Freda. Al costat d'Einstein, Russell ja s'havia convertit en referent contra l'armament nuclear. Avui només cal parar esment en el complicat desgel nuclear entre els EUA i l'Iran, o en la inseguretat que genera Corea del Nord, per entendre que

el perill nuclear segueix perfectament vigent, tot i que ara sobretot es parli del terrorisme global jihadista.

Russell resumia així el seu pacifisme antinuclear: "Ara els perillosos no són els bàrbars. Al contrari, ara ho són els que estan al capdavant de la civilització". Que ara l'evident barbàrie radical islamista no ens faci perdre de vista l'arsenal nuclear que segueix aquí, com una amenaça latent, contra la supervivència de la humanitat. Com adverteix al pròleg Ken Coates (1930-2010), polític laborista i estret col·laborador de Russell, amb la doctrina Putin "Rússia s'ha embarcat en unes polítiques que marquen de manera clara el començament d'una tercera fase en l'era nuclear". ♦♦

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] Algú com tu
XAVIER BOSCH
Planeta
350 pàgines i 21,50 € **1/16**

[2] Wonder
R.J. PALACIO
La Campana
420 pàgines i 16 € **2/141**

[3] Un any i mig
SÍLVIA SOLER
Columna
352 pàgines i 20,50 € **4/17**

[4] El món blau
ALBERT ESPINOSA
Rosa dels Vents
216 pàgines i 15,95 € **3/12**

[5] El domador de lleons
CAMILLA LÄCKBERG
Amsterdam
400 pàgines i 19,90 € **5/5**

NO-FICCIÓ

[1] Destrossa aquest...
KERI SMITH
Columna
224 pàgines i 9,95 € **3/32**

[2] Les ulleres de la...
RAFAEL SANTANDREU
Rosa dels Vents
320 pàgines i 15,90 € **5/64**

[3] És l'hora dels adéus?
XAVIER SALA I MARTÍN
Rosa dels Vents
224 pàgines i 16,90 € **1/40**

[4] Una nena catalana...
MERCÈ SANZ CASTELLS
Claret
120 pàgines i 12,50 € **2/7**

[5] La formació d'una...
JOSEP FONTANA
Eumo
486 pàgines i 25 € **6/33**

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] Hola, ¿te acuerdas...?
MEGAN MAXWELL
Planeta
480 pàgines i 15,90 € **-/1**

[2] El amante japonés
ISABEL ALLENDE
Plaza & Janés
350 pàgines i 21,90 € **1/2**

[3] La chica del tren
PAULA HAWKINS
Planeta
496 pàgines i 19,50 € **-/1**

[4] El domador de leones
CAMILLA LÄCKBERG
Maeva
400 pàgines i 20 € **4/6**

[5] La templanza
MARÍA DUEÑAS
Planeta
530 pàgines i 21,90 € **2/11**

NO-FICCIÓ

[1] La digestión es la...
GIULIA ENDERS
Urano
316 pàgines i 15 € **1/11**

[2] Destroza este diario
KERI SMITH
Paidós
224 pàgines i 9,95 € **8/103**

[3] De lo peor, lo mejor
AURONPLAY
Martínez Roca
160 pàgines i 9,95 € **3/14**

[4] Mañana será tarde
J.A. ZARZALEJOS
Planeta
320 pàgines i 19,50 € **6/2**

[5] Masterchef junior
DIVERSOS AUTORS
Temas de Hoy
204 pàgines i 21,90 € **7/28**

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

Un cas curiós i encara mal resolt de catàfora

Normalment un nom precedeix el pronom que el representa. A "A la Maria no la vaig veure" primer apareix "la Maria" i després el pronom "la", que pel fet de referir-se -d'estar lligat- a un nom anterior diem que és una anàfora. Però també podem dir "A la que no vaig veure és a la Maria". Ara el "la" no és ningú fins que arriba "la Maria", i això en fa una catàfora, el terme lingüístic de la setmana gràcies a les proves de selectivitat. Des d'un punt de vista retòric la catàfora capta l'atenció i crea suspens: és una forma buida que només passa a tenir contingut si escoltem el que vindrà, com *tot* a "Ara et diré tot el que penso de tu..."

Però així com tenim dos noms per a aquestes formes buides segons s'omplin de sentit lligant-les a un element lingüístic anterior (*anàfora*)

o posterior (*catàfora*), d'aquest element en diem sempre *antecedent*, tot i que el de les catàfores seria, pròpiament, un *postcedent*.

A "El va esbrincar i, el que és pitjor, el va ridiculitzar", l'antecedent del pronom relatiu *el que* és (valgui la contradicció) un *postcedent*: és la frase "el va ridiculitzar". Però, tot i ser una frase, aquest *el que* és avui tolerat per molts mitjans que, en canvi, el canvien per *cosa que*, *fet que* o *la qual cosa* quan la frase és un antecedent en el seu sentit més

propri: "El va esbrincar i el va ridiculitzar, cosa que és pitjor".

No sembla, però, que el relatiu hagi de canviar de forma pel fet que sigui catàfora o anàfora. En tot dos casos -és el parer d'Albert Jané i Josep Ruaix- és un calc del castellà escriure o dir "el que". Una altra cosa és que sovint siguin preferibles construccions potser més genuïnes i més lleugeres, com ara "...i, encara pitjor, el va ridiculitzar".

Si avui aquest *el que* apareix sovint en publicacions que passen per correctors és probablement perquè el seu caràcter catafòric invisibilitza l'antecedent: fa perdre consciència que és una frase. També hi ajuda que sigui una forma més àgil, però aquest argument també valdria per a un *el que* anafòric, i diria que cap corrector professional el tolera. ♦♦

DES D'UN PUNT DE VISTA RETÒRIC LA CATÀFORA CAPTA L'ATENCIÓ I CREA UNA SENSACIÓ DE SUSPENS